

Beslag- en Executierecht

in de (dagelijkse) praktijk

Beslag- en Executierecht

In de (dagelijkse) praktijk

Mr. H.A. Stein

H.A. Stein – Breda
Brave New Books – Rotterdam
2013

H.A. Stein
Beslag- en Executierecht in de (dagelijkse) praktijk
Brave New Books – Rotterdam
H.A. Stein – Breda
2013

144 pag. – 24 x 17 cm
ISBN: 978 94 02 1126 5 8
NUR: 820

© 2013 mr. H.A. Stein

Behoudens de uitzonderingen in of krachtens de Auteurswet van 1912 mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopiën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Hoewel bij de realisatie van deze uitgave een zo groot mogelijke nauwkeurigheid en correctheid werd nagestreefd, kunnen aan de inhoud geen rechten of aanspraken worden ontleend. In individuele gevallen is juridische advisering door een terzake kundig rechtsgeleerd raadsman altijd wenselijk en vaak noodzakelijk. De auteur en/of de uitgevers wijzen iedere aansprakelijkheid voor eventuele (druk)fouten, onvolkomenheden en onvolledigheden van de hand.

www.vancooth.nl

I. Voorwoord

Dit boek vormt de weerslag van syllabi geschreven voor cursussen over het beslag- en executierecht voor advocaten. Tevens zijn een aantal bijdragen voor juridische tijdschriften in de tekst verwerkt.

Het boek is bedoeld als een praktische kennismaking met het beslag- en executierecht en mist dan ook de volledigheid en theoretische onderbouwing die zo kenmerkend is voor handboeken en compendia op dit terrein. Dat neemt niet weg dat geprobeerd is de relevante rechtspraak op de behandelde onderwerpen zo veel mogelijk te verwerken.

Deze druk is bijgewerkt tot medio 2013.

H.A. Stein

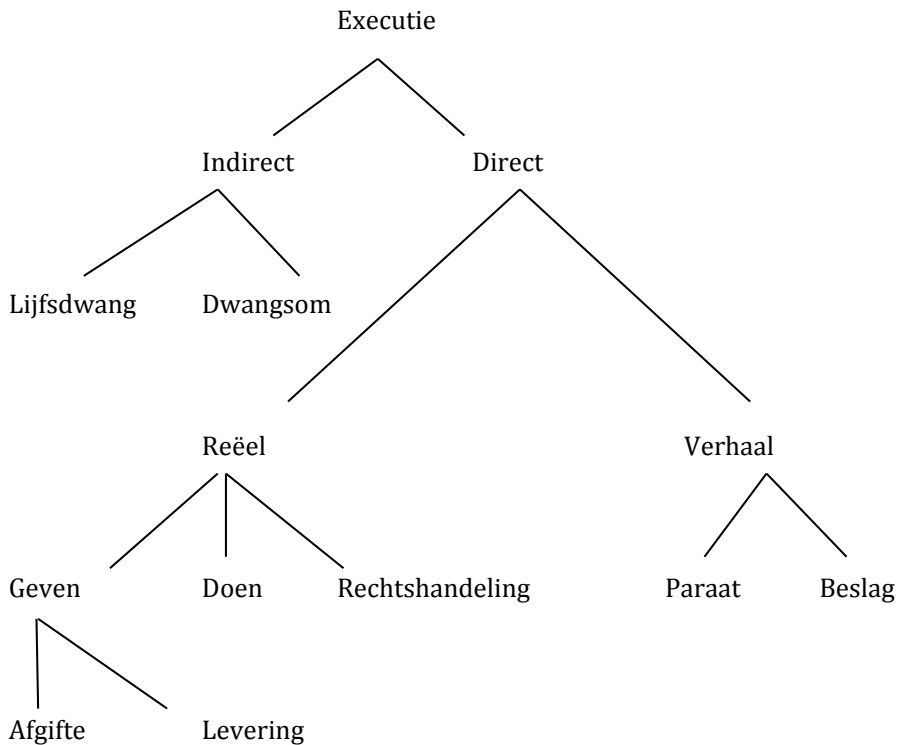
I.	Algemeen	11
1.	Doel en grondslag van beslag	11
2.	Waarom toch beslag?	14
3.	Doel van verhaalsbeslag	15
	Individualisering verhaalsobject	15
	Blokken beschikkingsmacht	15
	Voorwaarde voor uitdeling	17
	Aankondiging verhaalszoeker	17
4.	Vatbaar voor verhaalsbeslag	18
5.	Schuldeisers	22
6.	Ambtenaar	22
7.	Liquidatie van geldvorderingen	22
8.	Kwaliteitsrekening	23
9.	Wettelijke regeling beslagen	24
10.	Rechtskarakter van het beslag	26
11.	Beslag overdraagbaar?	
	Nevenrecht?	27
12.	Territoriale werking	28
II.	Lijfswang (gijzeling) en dwangsom	35
13.	Lijfswang (gijzeling)	35
14.	Dwangsom (gereserveerd)	39
III.	Voorafgaande maatregelen	41
15.	Bevoegde voorzieningenrechter	41
16.	Omschrijving vorderingsrecht	44
17.	Omschrijving beslagobject	45
18.	Zaken voor de huishouding	47
19.	Vrees voor verduistering	49
20.	Begroting vordering	50
21.	Eis in de hoofdzaak	50
22.	Gerechtigde bewaring	56
23.	Geschillenbewind	58
IV.	Beslag op roerende zaken	59
24.	Wijze van beslag	59
25.	Blokking van beschikkingsmacht	60
26.	Gerechtigde bewaring	61
27.	Executie	62
28.	Uitdeling	65
V.	Beslag op vorderingen (derdenbeslag)	67
29.	De vordering waarop beslag wordt gelegd	67
30.	De vordering op grond waarvan	

	beslag wordt gelegd	68
31.	Geldvorderingen op naam	69
	Cessie of verpanding	70
	Schade-uitkering	71
	Gemeenschap	72
	Periodieke uitkering en beslagvrije voet	75
	Verkapt loon	82
32.	Wijze van beslag	83
33.	Blokkering van beschikkingsmacht	83
34.	(Over)betekeningsperikelen bij derdenbeslag	84
35.	Verklaringsstadium	86
	Derdenverklaring: wanneer?	86
	Derdenverklaring: hoe?	87
	Derdenverklaring: niet afgelegd of niet deugdelijk	87
	Derdenverklaring: bindend?	90
VI.	Bijzondere beslagen	93
36.	Overzicht	93
37.	Fiscaal derdenbeslag en fiscaal bodemrecht	93
38.	Loonbeslag	97
39.	Alimentatiebeslag	98
40.	Eigenbeslag	99
41.	Maritaal Beslag	100
42.	Deelgenotenbeslag	101
43.	Paulianabeslag	102
44.	Vreemdelingenbeslag	102
45.	Bewijsbeslag	104
46.	Strafrechtelijk beslag	105
47.	Bestuursrechtelijk beslag	106
48.	Beslag op overige vermogensrechten op naam	107
VII.	Einde, executie en opheffing van beslag	109
49.	Beëindiging van beslag	109
50.	Termijnoverschrijding	109
51.	Verjaring	110
52.	Executie	111
	Algemeen	111
	Executoriale titel	111
	Ambtenaar	112
	Verhaalsexecutie van onroerende zaak	112
	Verhaalsexecutie roerende zaken	113

	Verhaalsexecutie van geldvorderingen	114
	Verhaalsexecutie van vordering tot levering	114
	Kwaliteitsrekening	115
	Reële executie roerende zaak	115
	Ontruiming onroerende zaak	116
	Reële executie van levering	116
	Reële executie van feitelijk doen of teniet doen	117
	Reële executie tot afgifte	117
	Reële executie van een rechtshandeling	119
53.	Opheffing door de beslaglegger	120
54.	Opheffing door de rechter	121
	Bevoegde rechter	121
	Belanghebbenden	122
	Schorsing van executie	123
	Gronden voor opheffing	124
	Toetsingscriteria voor opheffing	125
	Op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen	126
	Onnodig of onrechtmatig beslag	127
	Voldoende zekerheid	127
	Werking opheffing	129
55.	Opheffingsformaliteiten	131
56.	Cumulatief beslag	132
	Cumulatief beslag op zaken	133
	Cumulatief beslag op vorderingen	134
57.	Botsende beslagen	137
58.	Uitdeling	139
	Algemeen	139
	Rangregeling	139
	Voorrecht	140
	Preferentielijst	141

II. Algemeen

1. Doel en grondslag van beslag

Zowel verhaalsbeslag door de schuldeiser als executie door de pand- of hypotheekhouder hebben hetzelfde doel: de tegeldemaking van een vermogensbestanddeel van de schuldenaar om uit de opbrengst ervan de schuldeiser te voldoen. In het huidige recht (sinds januari 1992) is die tegeldemaking bij verhaalsbeslag en executie op analoge wijze geregeld.

In het huidige recht dienen te worden onderscheiden:

- beslag tot verhaal;
- beslag tot afgifte;
- beslag tot bewaring.

De beslagen dienen een verschillend doel. Het beslag tot verhaal is gericht op het verkrijgen van geld, het beslag tot afgifte is gericht op het verkrijgen van een of meer bepaalde goederen, het beslag tot bewaring is gericht op het bijhouden van een

gemeenschap (maritaal beslag) of zaken (bewijsbeslag) of strekt ter voorkoming van toedeling aan een andere deelgenoot (deelgenoten beslag) of juist tot toekenning aan een bepaalde partij (paulianabeslag). De laatste categorie komt uitsluitend in conservatoire vorm voor en kent geen executoriale tegenhanger.

Degene die beslag legt laadt een risico-aansprakelijkheid op zich.

- een risicoaansprakelijkheid voor de partij;

Een redelijke wettoepassing leidt er toe om aan te nemen, dat degene die een conservatoir beslag legt, voor eigen risico handelt, met dien verstande dat de door het beslag geleden schade - bijzondere omstandigheden daargelaten - door hem moet worden vergoed, indien het beslag ten onrechte gelegd blijkt te zijn, en dat het aan zijn aansprakelijkheid voor deze schade niet kan afdoen dat hij, op verdedigbare gronden van het bestaan van zijn vorderingsrecht overtuigd, bij het leggen van het beslag niet lichtvaardig heeft gehandeld, aldus HR 15 april 1965, NJ 1965, 331, Snel/Ter Steege.

Dit is vaste rechtspraak, zie o.a. HR 21 februari 1992, NJ 1992, 321, *Van Gastel q.q. en Van de Laar q.q./Elink-Schuurman q.q.*, HR 13 januari 1995, NJ 1997, 366 *Ontvanger/Bos* m.nt. CJHB en HR 19 mei 2000, NJ 2000, 603 *W/Staat*.

Zelfs de dreiging met executie, en dus met beslag, schept al een risicoaansprakelijkheid, aldus HR 19 mei 2000, NJ 2000, 603 *W/Staat* m.nt. HJS en HR 19 februari 1999, NJ 1999, 367:

Bovendien moet in beginsel worden aangenomen dat de partij die door dreiging met executie van dwangsommen de veroordeelde heeft gedwongen tot medewerking aan uitvoering van het uitvoerbaar bij voorraad verklaarde vonnis, voordat dit in kracht van gewijsde is gegaan, onrechtmatig heeft gehandeld en deswege schadeplichtig is, wanneer het vonnis met de daarin begrepen veroordeling in hoger beroep wordt vernietigd. Uit het voorgaande volgt dat, anders dan het Hof heeft aangenomen, het hoger beroep van het vonnis van de Rechtbank alsnog wijziging kan brengen in de rechtsverhouding tussen partijen, die door het vonnis en de uitvoering daarvan is ontstaan, en dat vernietiging in hoger beroep kan leiden tot ongedaanmaking van hetgeen ter uitvoering van het vonnis is verricht en tot vergoeding van schade.

Wees er op bedacht dat voor de executie van een vonnis niet noodzakelijk is dat het in kracht van gewijsde is gegaan of uitvoerbaar bij voorraad is verklaard. Een vonnis kan ook als het niet uitvoerbaar bij voorraad is verklaard ten uitvoer worden gelegd zolang geen rechtsmiddel tegen het vonnis is aangewend (zie HR 12 januari 2001, NJ 2001, 158 *Kühr/De Bont*).

De advocaat die beslag legt neemt eveneens een risico. Het beslag schept:

- een disciplinaire aansprakelijkheid voor de advocaat;

Regel 19

De advocaat is verplicht, alvorens hij overgaat tot het nemen van rechtsmaatregelen en in het bijzonder tot het nemen van executiemaatregelen, zijn wederpartij of, zo deze wordt bijgestaan door een advocaat, die advocaat van zijn voornemen kennis te geven. In beginsel dient hij daarbij een redelijke termijn voor beraad te geven. Waar redelijkerwijs mogelijk voert hij overleg over het tijdstip van behandeling van een zaak.

- onder omstandigheden een schadevergoedingsplicht van de advocaat jegens de cliënt of zelfs jegens derden.

De beslagene en/of de derde-beslagene die handelt in weerwil van het gelegde beslag laadt eveneens een aansprakelijkheid op zich.

- De (derde)beslagene die beschikt over een vermogensbestanddeel dat getroffen is door beslag, maakt zich schuldig aan een strafbaar feit (art. 198 Sr: maximaal 4 jaar gevangenisstraf of geldboete van maximaal € 25.000).
- De derde-beslagene die geheel of gedeeltelijk beschikt over een vermogensbestanddeel in weerwil van een gelegd beslag en/of geen of een onjuiste verklaring aflegt, loopt bovendien (maximaal) het risico zelf de vordering aan de beslaglegger te moeten voldoen (art. 475h, 477a Rv).

De notaris die medewerking verleent aan beschikking over registergoed in weerwil van een beslag is niet verzekerd voor de daaruit voortvloeiende schade, omdat die schade voortvloeit uit het niet (voldoende) nakomen van rechercheplicht.

- De notaris – onder wie beslag is gelegd – is bij een onjuiste afwikkeling tevens tuchtrechtelijk aansprakelijk.

De notaris dient, aldus Hof Amsterdam 26 juni 2008, LJN BD5766

Er blijkt van te geven voldoende kennis te hebben van de door hem in een beslagsituatie (...) jegens de diverse betrokkenen te betrachten zorgvuldigheid.

Zie ook Hof Amsterdam 26 juni 2008, LJN BD5763:

Zeker nu het beslagrecht voor het notariaat geen dagelijkse materie is, had (...) voor de notaris aanleiding moeten zijn om zich nader in de bepalingen omtrent het (derden)beslag te verdiepen en niet zonder meer tot uitbetaling van het depot over te gaan.

De notaris dient in geval van derdenbeslag onder hem, aldus Hof Amsterdam 8 maart 2007 L:JN BA0741, *zo snel mogelijk nadat de termijn van vier weken na het leggen van het beslag is verstreken een derdenverklaring (...) af te leggen en de verkoopopbrengst (...) af te dragen.*

Anders overigens: Hof Amsterdam 26 juni 2008, LJN BD5766, waarin geoordeeld werd dat de notaris niet verweten zou kunnen worden dat hij reeds binnen 4 dagen na het leggen van het beslag de verklaring aflegde en de gelden aan de beslaglegger uitbetaalde. Tegen dat oordeel richt zich – terecht - A.W. Jongbloed, WPNR (2008) 6775, pag. 879.

De notaris dient bedacht te zijn op een hem meegedeelde schorsing van de executie. Een betaling van onder een beslag vallende gelden aan de beslaglegger voordat hem de schorsing is aangezegd, is geldig (Hof Amsterdam 26 juni 2008, LJN BD5766), een betaling nadat de schorsing is aangezegd is klachtwaardig (Hof Amsterdam 26 juni 2008, LJN BD5763) en kan er toe leiden dat de notaris aansprakelijk is ter hoogte van

het bedrag van die betaling (art. 475h Rv).

De notaris die ten onrechte medewerking weigert aan het transport van een beslagen registergoed, is aansprakelijk voor de daaruit voortvloeiende schade, vgl. HR 13 juni 2003, NJ 2003, 521:

Zoals het Hof in rov. 5.1 heeft vooropgesteld rustte het beslag slechts op het aandeel van de man in de woning. Dit beslag vormde derhalve geen beletsel om het aandeel van de vrouw in de woning aan de man toe te delen, zoals het Hof ook zelf heeft overwogen. De notaris heeft mitsdien ten onrechte op de grond dat voormeld beslag was gelegd, geweigerd mee te werken aan het passeren van de akte van toedeling. Niet het handhaven door de vrouw van het gelegde beslag, maar de weigering van de notaris om mee te werken aan het passeren van de akte van toedeling moet dan ook worden aangemerkt als oorzaak van de verdere vertraging bij de afwikkeling van de verdeling. Er zijn geen gronden (aangevoerd) die rechtvaardigen dat de weigering van de notaris tot medewerking en de daardoor veroorzaakte verdere vertraging bij de afwikkeling van de verdeling, in de verhouding tussen de man en de vrouw voor risico moet worden gebracht van de vrouw.

2. **Waarom toch beslag?**

Beslag houdt verband met executie, maar moet daarvan worden onderscheiden. Het dient slechts ter voorbereiding van executie. Beslag is in beginsel geen doel op zich, maar een hulpmiddel bij het verkrijgen van datgene waarop de cliënt krachtens een vonnis recht blijkt te hebben.

De wettelijke grondslag voor *executie* wordt gevormd door art. 3:296 BW:

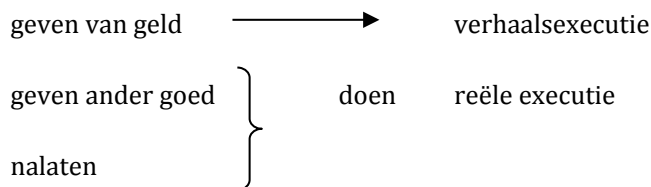
Tenzij uit de wet, uit de aard der verplichting of uit een rechtshandeling anders volgt, wordt hij die jegens een ander verplicht is iets te geven, te doen of na te laten, daartoe door de rechter, op vordering van de gerechtigde, veroordeeld.

Daar staat: een ieder die jegens een ander verplicht is iets te geven, te doen of te laten wordt daartoe veroordeeld, tenzij ... (NBW-wolligheid). Daar staat niet dat de schuldenaar de prestatie zelf moet verrichten. Dus kan de schuldeiser de prestatie afdwingen; daartoe strekt art. 3:297 BW: een afdwongen prestatie heeft dezelfde rechtsgevolgen als vrijwillige nakoming.

De wettelijke grondslag voor *verhaalsexecutie* is art. 3:276 BW:

Tenzij de wet of een overeenkomst anders bepaalt, kan een schuldeiser zijn vordering op alle goederen van zijn schuldenaar verhalen.

Het principiële verschil tussen de executie van art. 3:296 BW en de verhaalsexecutie van art. 3:276 BW loopt dwars door het in art. 3:296 BW genoemde begrip “geven”:

3. Doel van verhaalsbeslag

Doel van verhaalsbeslag is steeds:

- *individualisering* van het verhaalsobject;
- *blokking* van de beschikkingsmacht van de schuldenaar om verduistering van het beslagobject te voorkomen;
- voorwaarde voor deelneming aan *uitdeling* met betrekking tot de opbrengst van het in beslag genomen goed;
- aankondiging als verhaalzoeker.

Individualisering verhaalsobject

Door het leggen van beslag op een bepaald beslagobject, wordt dat object aangewezen als het goed waarop de schuldeiser verhaal zal zoeken voor de voldoening van zijn vordering. Dit is dus een concretisering van art. 3:276 BW. Als aan het beslag nog geen executoriale titel ten grondslag ligt, vindt vooraf een marginale toetsing plaats door de voorzieningenrechter.

In geval van pandrecht en hypotheek, is reeds in onderling overleg tussen schuldeiser en schuldenaar het verhaalsobject geïndividualiseerd. Dat is tevens de reden dat de pand- en hypotheekhouder geen verlof nodig hebben van de voorzieningenrechter om beslag te leggen op het reeds geïndividualiseerde goed, alvorens tot executie over te kunnen gaan. Het ontbreken van die noodzaak om eerst langs de rechter te lopen, wordt het recht van *parate executie* genoemd.

Blokkeren beschikkingsmacht

Beslag heeft niet tot gevolg dat de beslagene beschikkingsonbevoegd wordt over het beslagobject. Eventuele beschikkingshandelingen verricht in weerwil van het beslag kunnen de beslaglegger niet worden tegengeworpen. Dat wil zeggen: de beslaglegger mag de handelingen *negeren*.

Zie ook HR 5 september 2008, LJN BC9351 *Forward/Lafranca*:

Een beslag ... leidt niet tot beschikkingsonbevoegdheid van degene ten laste van wie het beslag is gelegd, en staat dus ook niet in de weg aan overdracht van het beslagen goed aan een derde, maar brengt wél mee dat een vervreemding of bezwaring, tot stand gekomen na het beslag, ... niet tegen de beslaglegger kan worden ingeroepen.